

1 Inleiding

Op 5 september 2008 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de adviesaanvraag *Over omgaan met nanodeeltjes* aan de commissie Arbeidsomstandigheden (Arbo) gestuurd¹. De minister verzoekt de commissie hem in januari 2009 te adviseren over hoe er in de beroepsmatige omgeving moet worden omgegaan met de onzekere risico's die verbonden zijn aan het toepassen van nanotechnologie en dan vooral het werken met slecht afbreekbare synthetische nanodeeltjes.

De minister verzoekt het rapport *Omgaan met nanodeeltjes op de werkvloer*² in het advies te betrekken. Dit rapport is als bijlage bij de adviesaanvraag gevoegd. Het is in opdracht van de ministeries van SZW en VROM opgesteld door de Hogeschool Zuyd (Centre of Expertise in Life Sciences, CEL) in samenwerking met Arbo-Unie (Expertise Centrum Toxische Stoffen) en DSM Arbodienst. Het doel van het onderzoek is inzicht te geven in de plaatsen waar en de omstandigheden waarin er in Nederland met nanodeeltjes wordt gewerkt, de maatregelen die op dit moment (kunnen) worden genomen en het gebruik van goede praktijken. Daarnaast dient het onderzoek ook om een eerste inzicht te geven in de uitwisseling van gezondheids- en veiligheidsinformatie over nanodeeltjes en in de omgang met 'nanodeeltjeshoudend afval'.

Ook verwijst de minister in zijn adviesaanvraag naar het recent verschenen (22 september 2008) rapport van KIR nano *Nanotechnologie in perspectief*³, dat de potentiële risico's van blootstelling van gefabriceerde, vrije, onafbreekbare en onoplosbare nanodeeltjes voor mens en milieu in kaart heeft gebracht. De minister suggereert het rapport te gebruiken als een zeer actueel overzicht van de huidige kennis en kennislacunes met betrekking tot de risico's van nanodeeltjes.

De commissie Arbo heeft de subcommissie GSW gevraagd een conceptadvies voor te bereiden, die op haar beurt weer een ad-hocwerkgroep heeft belast met het ontwerpen van het conceptadvies: de GSW-Nano ad-hocwerkgroep⁴.

De commissie Arbo heeft het advies vastgesteld in haar vergadering van 17 maart 2009. Het advies is te raadplegen en te downloaden via de website van de SER (www.ser.nl).

Hoofdstuk 2 van het advies gaat in op de inhoud van de adviesaanvraag. Gerubriceerd naar drie deelonderwerpen, te weten voorzorg, best-practices-richtlijn, en kennis en kennisverspreiding, komen daarin de concrete adviesvragen van de minister aan bod. Daarnaast

1 Als bijlage 1 toegevoegd.

2 Zie bijlage 1.

3 KIR nano staat voor het Kennis- en Informatiepunt Risico's van nanotechnologie van het RIVM, dat in januari 2007 van start is gegaan. Het gaat om het rapport: RIVM (2008) *Nanotechnologie in perspectief: Risico's voor mens en milieu*, rapport 601785002/2008, opgesteld in opdracht van de ministeries van VROM, VWS en SZW.

4 De samenstelling van de commissie Arbo, de subcommissie GSW en de GSW-Nano ad-hocwerkgroep is terug te vinden in bijlage 4.

gaat dit hoofdstuk in op de context van de adviesaanvraag. Een korte beschrijving is opgenomen van de relevante publicaties van de Nederlandse overheid, de Europese Commissie, van adviesorganen en wetenschappelijke instellingen. Daarnaast wordt een schets gegeven van de ontwikkeling (internationaal en nationaal) van gedragscodes over het omgaan met nanodeeltjes.

Hoofdstuk 3 is gewijd aan het voorzorgbeginsel. Geïnterviewd is wat het voorzorgbeginsel inhoudt en welke gemeenschappelijke elementen in de verschillende nationale en internationale omschrijvingen van dit procesbeginsel zijn aangetroffen.

Hoofdstuk 4 bevat de beschouwing en beantwoording van de adviesvragen. Een korte paragraaf is gewijd aan de reikwijdte van het advies. Daarna volgt de invulling en vertaling van het voorzorgbeginsel. Daarbij komt ook de rol van de overheid aan de orde. Het hoofdstuk sluit af met de beantwoording van de drie concrete adviesvragen.

In hoofdstuk 5 ten slotte zijn de conclusies verwoord. Ook is daarin samengevat welke acties worden gevraagd van werkgever(s), werknemers en overheid.